

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра
(освітній ступінь)

на тему: «Особливості використання методу дискусії в управлінні
закладом освіти»

Виконала: студентка 2 курсу, групи ОПН -2м/з
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»

Міговк Марія Ернестівна

Керівник: к. пед. н., доц. *Розман І.І.*

Рецензент: к. пед. н., доц. *Попадич О.О.*

Мукачево-2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	8
1.1. Сутність та структура управління закладом освіти.....	8
1.2. Тенденції розвитку управлінських умінь керівника закладу освіти.....	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	17
2.1. Системний підхід до управління навчальним закладом.....	17
2.2. Управління інноваціями в закладах освіти методом дискусій.....	26
2.3. Діагностика результативності впровадження методу дискусії в управлінську діяльність закладу освіти.....	47
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ МЕТОДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ЗАВДАНЬ І ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	50
3.1. Умови ефективного проведення дискусії.....	50
3.2. Дискусія як форма управління закладом освіти.....	53
3.3. Особливості процесу готовності майбутніх керівників закладу освіти до управлінської діяльності.....	57
ВИСНОВОК.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

За сучасних умов реформування системи освіти значної актуальності набувають питання управління у цій важливій сфері. Ефективне управління освітою – запорука процвітання освітньої галузі, а освіта, як зазначено в законодавстві, є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що для конкурентоспроможності освітнього закладу потрібно впроваджувати інноваційні підходи в управлінні, які постійно оновлюються і потребують дослідження їх реалізації. Важливим завданням оновлення змісту та якості освіти є її переведення у режим інноваційного розвитку, трансформування наукових ідей, сучасних інноваційних технологій в практику, забезпечення інноваційної діяльності та інноваційний підхід в управлінні закладом освіти. Для ефективного розвитку закладу освіти потрібні професіонали-управлінці, які б змогли цілеспрямовано впроваджувати інновації в управлінні освітнім закладом[37].

Питання управління закладами освіти розглядалися вітчизняними науковцями Г. В. Єльніковою, Г.М. Артюх, Ю. К. Бабанським, Л.В. Батчен, Є. С. Березнякою, І.В. Дроновою, В. І. Бондарем, П. І. Третьяковою, М. Л. Портновою, Ю. А. Конаржевським, В. І. Масловою, М. М. Поташником та ін.

Безперечно, управління закладом освіти в сучасних умовах – складний процес, складовими якого є правильний вибір цілей і завдань, вивчення і глибокий аналіз досягнутого рівня освітньої діяльності, система раціонального планування, організація діяльності та комунікативної взаємодії усіх учасників освітнього процесу, вибір оптимальних шляхів створення нового освітнього середовища, якісного, творчого освітнього процесу; прийняття раціонального управлінського рішення та здійснення ефективного контролю за їх виконанням[15]. Управлінська структура закладів освіти передбачає взаємодію чотирьох видів управлінської дій: планування, організація, керівництво, контроль. Інноваційні методи управління плануються у вигляді концепції чи

програми розвитку закладу освіти. Організація управлінням включає наступні етапи: діагностичний, прогностичний, практичний, узагальнюючий, організаційний, впроваджувальний. Для організації інноваційного педагогічного процесу потрібна нова управлінська модель. Під управлінськими інноваціями розуміють новий управлінський метод – дискусія, яка проводиться у вигляді круглого столу, форуму, дебатів. Управління загальноосвітнім навчальним закладом, це технологічний процес впливу на цілісну, відкриту, динамічну соціально-педагогічну систему. Для здійснення управління керівник навчального закладу повинен бути творчою особистістю, вмотивованою на управлінську діяльність.

До важливих нормативно-правових і нормативно-методичних актів України, які регламентують управління системою освіти, належить «Національна доктрина розвитку освіти, відповідно до якої сучасна система управління сферою освіти утверджується як державно-громадська. Тому першочерговими завданнями системи управління як всією сферою освіти є налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного та прогностичного супроводу управлінських рішень, подолання фрагментарності статистики, підготовка всебічної інформації на основі результатів наукових досліджень у межах чинного законодавства та нормативно-правових актів України. Важливо, щоб зміст і вимоги законодавчих та нормативно-правових актів були засвоєні кожним керівником і працівником вищої школи та взяті за нормативну основу при здійсненні управління й організації діяльності вищих закладів освіти чи їх окремих структурних підрозділів. Базовим юридичним документом, який визначає головні пріоритети в галузі освіти, виступає Закон України „Про освіту”. Цей закон України визначає головні освітянські пріоритети і розглядає освіту як основу інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави [1].

Мета дослідження: наукове обґрунтування ефективності управлінської діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі шляхом використання методу дискусії.

Відповідно до мети визначено основні **завдання дослідження**:

- охарактеризувати управління закладом освіти як систему;
- проаналізувати сучасний стан управлінської діяльності у закладах освіти;
- виділити особливості використання методу дискусії в управлінській діяльності.

Об'єкт дослідження: система управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Предмет дослідження: особливості використання методу дискусії в управлінні закладами освіти.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених задач використовували комплекс методів дослідження. Серед **теоретичних** методів: вивчення, аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури; порівняння, систематизація дали змогу виявити й узагальнити матеріали досліджень з проблеми використання методу дискусії в в управлінні закладом освіти; **емпіричних**: діагностичні (анкетування, тестування), спостереження, що сприяло вивченню особливості використання методу дискусії в управлінні закладом освіти, створенню умов для проведення дискусій, ефективності їх запровадження в роботу колективу, визначити ступінь новизни у розв'язанні педагогічних завдань методом дискусій; **експериментальних** (констатуючий, діагностичний експеримент), які дали можливість перевірити гіпотезу ефективності використання нового методу в управлінні. Ефективність визначених організаційно-педагогічних умов управління перевірялася методами моніторингу та порівняння. Обробка експериментальних даних здійснювалася **методами математичної статистики**.

Наукова новизна полягає в тому, що в такому аспекті, в таких умовах питання управління не розглядалося. В теорії і практиці закладів освіти досліджено сучасні підходи до модернізації організаційної структури та змісту управлінської діяльності; розроблено систему критеріїв і показників оцінки ефективності управлінської діяльності закладу освіти. Проте у реаліях виникає низка суперечностей, які необхідно вирішувати. В магістерській роботі

досліджено не тільки запровадження інноваційного методу в управлінні, а і розширено та доповнено відомі шляхи їх організації згідно вимог, що поставлені перед освітою ХХІ століття, набуло подальшого розвитку обґрунтування впливу закономірностей та принципів управління на зміст управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані висновки й рекомендації адресуються керівникам закладів освіти і педагогам для використання у відповідних умовах. Результат дослідження дає можливість застосування його для управління закладом освіти.

База дослідження. Педагогічний експеримент проводився Чинадіївській І-ІІІ ст., м. Чинадієво.

Апробація дослідження відбулася на:

1) ІІІ Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів», 16-17 травня 2019 р., м. Мукачево. Тема доповіді : «Інноваційні підходи до управління навчальним закладом».

2) Науково-практичній конференції з міжнародною участю «Теоретико-прикладні аспекти сучасної педагогічної науки і освіти: європейський вектор», Івано-Франківськ, 21 червня 2019 р. Тема доповіді: «Наукове обґрунтування структури, змісту та технологічної сутності когнітивно-синергетичної моделі формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу шляхом використання дискусійних прийомів».

Публікації

1 Розман, І. І. Тенденції розвитку управлінських умінь керівника закладу освіти / І. І. Розман, М. Е. Міговк // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. – Мукачево : МДУ, 2019. – Випуск 1(3). – С.153–154

2.Розман, І.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / І.І. Розман, М.Е Міговк // Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах

поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції (16-17 травня 2019 р., м. Мукачево) / ред.кол. : Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево, 2019. – С. 636

3. Rozman I. Discussion issues in the management of educational institutes / I. Rozman, M. Mihovk // Міжнародний науковий журнал "Освіта і наука" / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. - Мукачево-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2019. – Випуск 1(26). – С. 157–160

Структура дипломної роботи зумовлена метою та завданнями дослідження. Загальний обсяг роботи – 95 сторінок (76 сторінок – основна частина). Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку основних використаних джерел з 73 найменувань, 6 рисунків, 6 додатків (на 20 сторінках).

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало підстави для таких **висновків**:

В дипломній роботі зацентована увага на вивченні питань управління закладами освіти з використанням методу дискусії. Дане питання розглядалось вітчизняними науковцями Г. В. Єльніковою, Г.М. Артюх, Ю. К. Бабанським, Л.В. Батчен, Є. С. Березняком, І.В. Дроновим, В. І. Бондарем, П. І. Третьяковою, М. Л. Портновим, Ю. А. Конаржевським, В. І. Масловим, М. М. Поташником, В. П. Беспалько, Л. В. Бурковим, Ю. В. Васьковим, В. В. Гузєєвим, М. П. Капустіним, О. М. Пехота, Г. К. Селевко, О. М. Ключко, В. І. Коробов, В. І. Ліпейко, Л. А. Чашников, Л. А. Качанова, В. І. Кудінова, В. Б. Попов, А. Ю. Нужин, та ін. Приділяли значну увагу новітнім методам, методикам, які набули особливого значення в удосконаленні систем управління навчальними закладами.

Проаналізовано стан дослідженості організації та здійснення інноваційних процесів в системі управління закладом освіти. З'ясовано, що виникає необхідність удосконалювати вимоги до керівника навчального закладу, який повинен забезпечувати інноваційну діяльність та інноваційний підхід в управлінні закладом освіти.

1. Наголошено на багатогранності методів управління закладом освіти на сучасному етапі. З'ясовано, що основним завданням оновлення змісту та якості освіти є трансформування наукових ідей, сучасних інноваційних технологій в практичну діяльність, інноваційний підхід до методів управління закладом освіти.

2. Анкетування керівника закладу та колективу показало, що зменшуючи роль традиційних методів управління, необхідно робити акцент на нетрадиційних формах діяльності, що дозволить ефективніше вирішувати спірні питання, координувати діяльність колективу, надавати самостійність здібним педагогам, розвивати ініціативу і впроваджувати нові методи роботи в закладах освіти. Отже, традиційність, разом з інноватикою, набуває нову якість керівника, яку важко переоцінити. Здатність керівника пізнати кожного працівника в

єдності його індивідуальних, етнічних, культурних і соціальних особливостей – найважливіше в його роботі. Результатом впровадження в управління освітнім закладом інновацій є оригінальні ідеї, методи, форми навчання і виховання, формується інноваційна культура закладу освіти.

3. Зазначено, щоб інноваційні процеси в управлінні закладом освіти проходили не стихійно, а планово, необхідний системний підхід до них. Насамперед необхідно виявити ефективні методи вивчення і оцінювання управлінських якостей керівника, чіткий механізм запровадження інновацій в управління, методи діагностики, визначити готовність керівника закладу освіти до інноваційної діяльності. Впровадження інноваційних методів управління в заклад освіти неможливий без методичного забезпечення роботи. У зв'язку з цим, виникає необхідність організації системи фахової підготовки майбутніх управлінців, яка б забезпечувала процес формування їхньої готовності до професійного саморозвитку, постійного вдосконалення особистісних та професійних якостей.

4. Проведено моніторингове дослідження компетентності керівника, його професійної майстерності, здатності до інноваційних методів в управлінні, зокрема дискусій, які сприятимуть формуванню у керівника здатності слухати, прислухатись, рахуватись з думкою колективу та приймати відповідні рішення.

Метою моніторингового дослідження було виявлення та оцінка ступеня готовності керівника закладу освіти до використання інноваційних форм у своїй діяльності та визначення методичних рекомендацій щодо підвищення якості управління освітнім процесом до рівня сучасних вимог шляхом різноманітних методів дискусій: дебатів, круглих столів, семінарів, конференцій, симпозіумів і т.д.

Завдання моніторингового дослідження полягали у визначенні рівня майстерності керівника освітнього закладу, виявленні ефективних методів управління, визначені місця дискусій в управлінні; виявленні готовності управлінця до інноваційної діяльності, пошуку нових методів подолання недоліків в роботі; надання рекомендацій щодо удосконалення роботи керівника

закладу стосовно створення необхідних умов, спрямованих на професійний розвиток педагогів.

Узагальнюючи результати моніторингового дослідження готовності керівника закладу освіти до інноваційної діяльності, можна зробити наступні висновки:

1. Керівнику закладу освіти, який взяв участь у дослідженні, необхідно більше уваги приділяти вивченню здібностей своїх підлеглих, бути схильним до дискусій, відкритим до нових знань, готовності до сприйняття інноваційних процесів в педагогіці.

2. Виявлено достатній рівень готовності керівника до запровадження методу дискусії в своїй роботі.

3. Члени колективу оцінили роботу свого керівника, проявили зацікавленість до інновацій, до змін в методах управління.

4. Запропоновані методи дослідження розкрили сутність сучасного керівника, вплив його методів роботи на ефективність роботи закладу освіти.

5. Вагомим фактором, який сприяє впровадженню інноваційних методів навчання, є відкритість та бажання педагогічного колективу до нововведень.

6. Результати опитування показали що для організації інноваційного педагогічного процесу необхідна нова українська модель управлінського методу – дискусія, яка проходить у вигляді семінару, круглого столу, дебатів та інших інноваційних методів.

7. До основних проблем, які гальмують запровадження новітніх методів в управління є:

– відсутність необхідних і достатніх умов, спрямованих на безперервний професійний саморозвиток педагогів, керівника закладу;

– відсутність чітких методичних рекомендації до проведення дискусії, як управлінського методу;

– недостатньо уваги приділяється вивченню досвіду вітчизняних та зарубіжних освітніх закладів;

–невідповідність технічних засобів закладу освіти сучасним потребам педагогічного колективу.

Опрацювавши теоретичний матеріал та результати моніторингових досліджень, було запропоновано практичні рекомендації керівнику закладу освіти для результативного впровадження методу дискусії в управління закладом.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>